

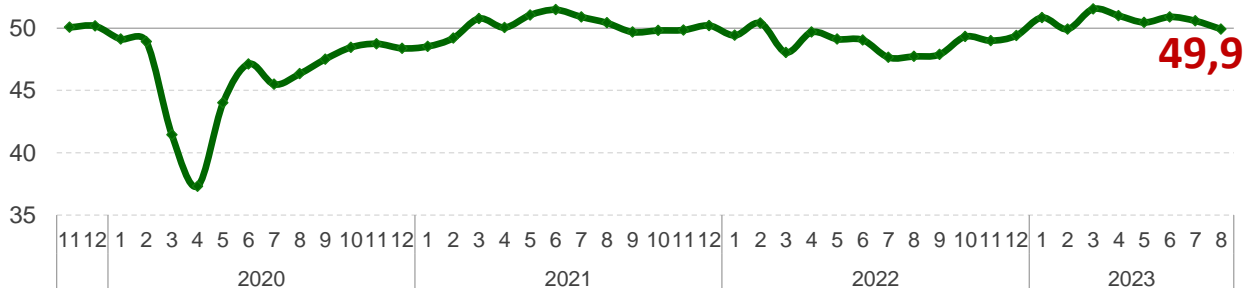

Іскерлік белсенділік индексі

2023 Тамыз

Тамыз айында іскерлік белсенділік аздап төмендеді, индекстің мәні жағдайдың өзгермегендігін білдіретін бейтарап сызық шекарасында орын тапты (50 белгісі).

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ІБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.

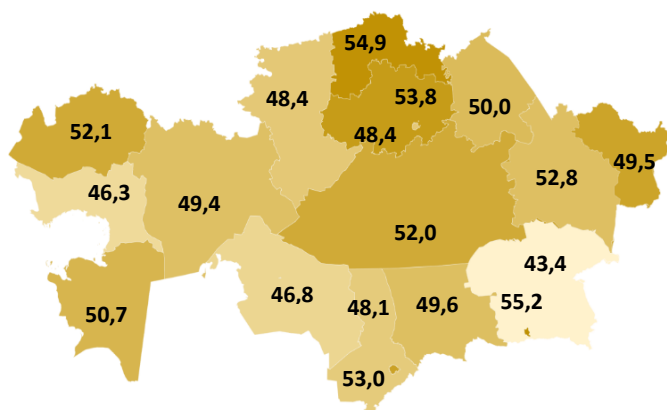
Іскерлік белсенділік индексі 2023 жылдың тамызында 49,9 құрады.

Секторлар бойынша да айтарлықтай өзгерістер байқалмады: индекстер бейтарап белгіге (50,0) жақын болды. Оң аймақта тек қызмет көрсету секторындағы көрсеткіш болды, мәні **50,1** (шілдеде - 51,3). Өндірісте шамалы нашарлау байқалды, онда көрсеткіш **49,8**-ге дейін төмендеді (шілдедегі 50,2-ден). Тау-кен өнеркәсібі мен құрылыстағы индекстер жақсарғанына қарамастан (сәйкесінше 48,9 және 49,4-тен) **49,7** (бірдей), теріс аймақта қалды. Шілдемен салыстырғанда тауарлық-материалдық қорлардың көлемі қалпына келді, бірақ жеткізу мерзімі әлі қалпына келген жоқ.

График 2. Тамыз айындағы өңірлер бойынша ІБИ

8 өңірде іскерлік белсенділік жақсарып, 9 өңірде нашарлады, ал 1 өңірде өзгеріссіз қалды.

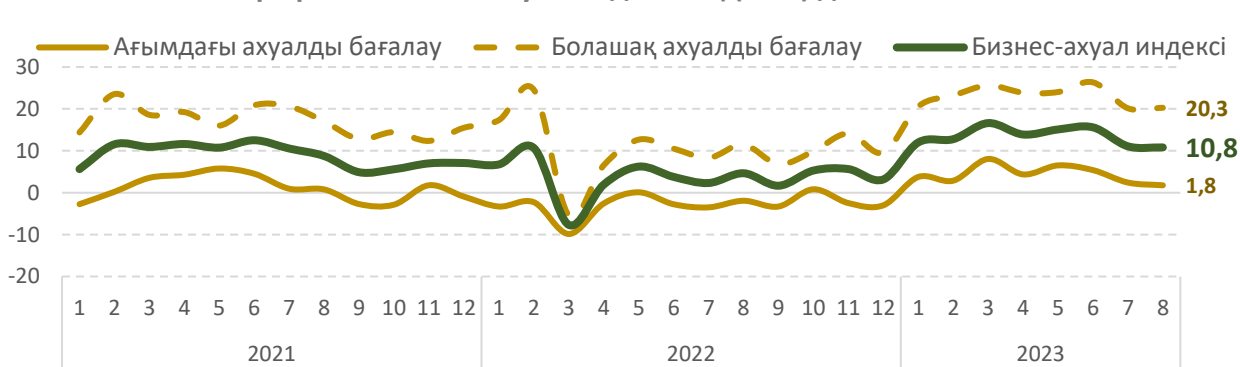
Индекстің ең үлкен мәні Алматы қаласында (55,2), ең аз мәні Алматы облысында (43,4) тіркелді. Павлодар облысында іскерлік белсенділік өзгерген жоқ.

Бизнес-ахуал индексі

Бизнес-ахуал индексі аздап төмендеді, бірақ көрсеткіш оң болып қала берді. Ағымдағы бизнес жағдайларының бағасы төмендеді, ал болашақ бизнес жағдайларының бағасы сәл жақсарды.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Ағымдағы және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады, ол бизнес-ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекстің мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

Өнімге сұраныстың өсуі баяулады, бірақ оң мәнін сақтады.

Инфрақұрылым мен қаржыға/несиеге қол жетімділік азын-аулақ оң бағаланды. Салық жүктемесі мен бизнесті қорғау мәселелерін бағалау жақсарғанымен, әлі де теріс баға басым.

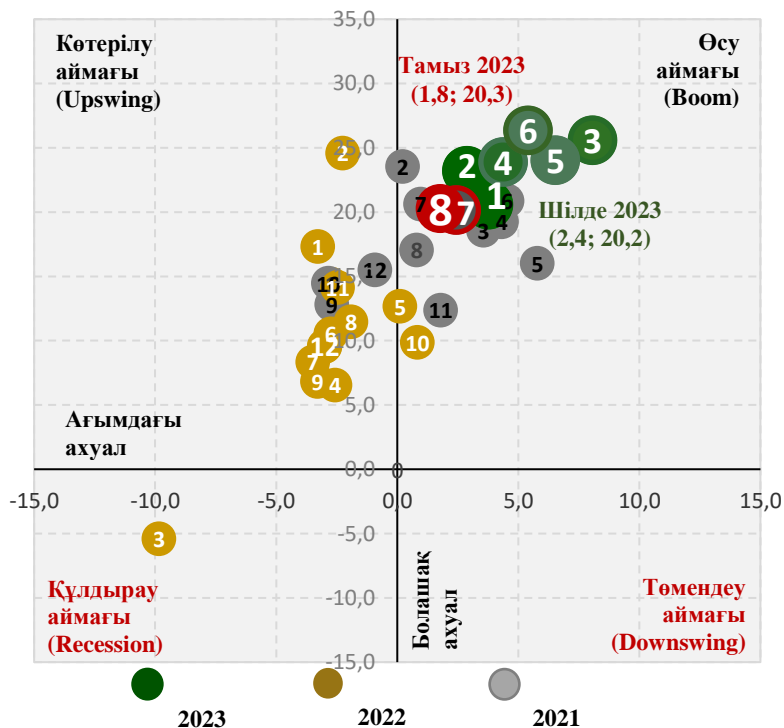
График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

2023 жылдың тамыз айында бизнес-цикл индикаторы өсу аймағында қалды.

Кәсіпорындардың ағымдағы бизнес жағдайларын бағалауы 1,8 дейін төмендеді.

Алдағы 6 айдағы болашақ бизнес-ахуал бағасы 20,3 құрады.

*Бизнес-цикл «сағаты» экономиканың берілген уақытта циклдың қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін ағымдағы ахуалды (X осі бойынша) және болашақ ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамаларының нәтижелері бойынша дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлық-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындардың көрсеткіштерінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексі есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады, ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексі (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес ағымдағы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлестері арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: "жақсарды", "өзгерген жоқ" және "нашарлады". Жауаптардың үлестері салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл "сағаты" - бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі), олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (іріктеме туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.

¹⁰ Секторлар бөлінісінде өңірлер бойынша іріктеменің репрезентативтілігіне қол жеткізуге қарай жаңа әкімшілік-аумақтық құрылымға сәйкес есептеу нәтижелері ұсынылатын болады.